

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ІШКІ ІСТЕР МИНИСТРЛІГІ**
Қазақстан Республикасы ІМ Бәрімбек Бейсенов атындағы
Қарағанды академиясы

**«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ ТЕОРИЯСЫ»
ПӘНІ БОЙЫНША**

ЕСЕПТЕР ЖИНАҒЫ

ҚАРАҒАНДЫ – 2020

АВТОРЛЫҚ ҰЖЫМ: Қылмыстық құқық және криминология кафедрасының профессоры, заң ғылымдарының кандидаты, полиция полковнигі *Г.Ж.Мухамадиева*.

ШКІР ЖАЗҒАНДАР:

Заң ғылымдарының кандидаты Ж.А.Кенбаев

Заң ғылымдарының кандидаты, доцент Б.У. Сейтхожин

Магистранттар мен докторанттар үшін «Қазақстан Республикасының қылмыстық құқық теориясы» пәні бойынша есептер жинағын ҚР ПМ Б.Бейсенов атындағы Қарағанды Академиясының Қылмыстық құқық және криминология кафедрасының ұжымы дайындады. Жинаққа сот-тергеу практикасынан оқу мақсатында арнайы өңделген мысалдар енгізілген. Ұсынылған тапсырмаларда нақты оқиғалар және адамдармен кез-келген ұқсастық шартты болып табылады.

Қазақстанның заң оқу орындарының магистранттарына, сондай-ақ тәжірбиедегі заңгерлерге жолданады.

Есептер жинағы академияның Оқу-әдістемелік кеңесінің отырысында талқыланған және мақұлданған 2020 жылғы «21» 11 № 3 хаттама

ҚР ПМ Б.Бейсенов атындағы Қарағанды академиясының оқу-әдістемелік кеңесінің шешімімен жарияланады.

© ҚР ПМ Б.Бейсенов атындағы Қарағанды академиясы, 2020 жыл.

АЛҒЫ СӨЗ

Қазақстан Республикасының Жоғары заң оқу орындарында қылмыстық заңнаманы қолдану теориясы мен тәжірбиесін зерделеуде тәжірбиелік сабақтарға маңызды рөл беріледі. Тәжірбиелік сабақтардың негізгі мақсаты-студенттерді қылмыстық заңды сот-тергеу тәжірбиесінің нақты жағдайларына дұрыс қолдануға үйрету. Тәжірбиелік сабақтар Қазақстан Республикасының қолданыстағы қылмыстық заңнамасын, қылмыстық құқық теориясын тереңірек игеруге, нақты практикалық жағдайларды шешу кезінде білім алушыларда пәнді зерделеу әдістемесін және өзіндік жұмыс дағдыларын әзірлеуге жәрдемдесуі тиіс.

Есептер жинағын жасау кезінде авторлық ұжым Қазақстан Республикасы Конституциясының, Қазақстан Республикасы Қылмыстық кодексінің, Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының нормативтік қаулыларының ережелеріне, сондай-ақ қылмысқа қарсы күрес міндеттеріне сүйенді. Осыған сәйкес тәжірбиелік есептер курс бағдарламасының барлық мәселелерін қамтитын, қолданыстағы қылмыстық заңнаманың мазмұнын толық көрсететін, оны қолдану теориясы мен тәжірбиесінің ең даулы мәселелерін ескеретіндей жасалды.

Қарастырылу үшін ұсынылған есептер сот-тергеу тәжірбиесінен сәйкесінше қайта қаралған мысалдар немесе оқу мақсаттары үшін жасанды түрде жасалған қылмыстық мінез-құлық сюжеттері болып табылады.

Есептерде баяндалған мән-жайлар анықталған деп болжанады. Алайда, жекелеген тапсырмаларда сюжеттің фабуласына өзгерістер мен толықтырулар енгізуге және осылайша жаңа, өзгертілген есеп нұсқаларын жасауға болады. Тәжірбиелік есептердің мазмұнына өзгертулер мен толықтырулар енгізу әдейі көзделген және тапсырмасында ұсынылған.

Есептерді шешу кезінде шешімнің негізділігі мен уәждемесіне ерекше назар аудару қажет. Ол заңнамалық базаға, Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының нормативтік қаулыларына, қылмыстық құқықтың теориялық ережелеріне сүйенуге және есепте қойылған талаптарға ғана емес, одан тікелей туындайтын басқа да сұрақтарға жауаптарды қамтуы тиіс.

Авторлық ұжым ұсынылған есептер жинағы «Қазақстан Республикасының қылмыстық заңнамасын қолдану теориясы мен тәжірбиесі» курсына зерделеуге қажетті көмек көрсетеді деп үміттенеді. Осы жинақ бойынша өз ескертулеріңіз бен ұсыныстарыңызды Қазақстан Республикасы ІІМ Бәрімбақ Бейсенов атындағы Қарағанды Академиясының Қылмыстық құқық және криминология кафедрасына жіберулеріңізді сұраймыз.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҒЫН ЖЕТІЛДІРУ ЖАҒДАЙЫ МЕН ТЕНДЕНЦИЯСЫ. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚЫЛМЫСТЫҚ ЗАҢЫ.

1. Мейрамханада төбелес болды. Белгісіз адам даяшыларды қорлай бастады, ескертулерге жауап бермеді, содан кейін полиция қызметкерлері шақырылды. Жеке басын анықтаған кезде белгісіз адам шетелдік дипломаттың ұлы болып шықты.

Бұл жағдайда кінәлі адамға қандай шаралар және қандай тәртіппен қолданылуы мүмкін?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

2. Басқа әйелмен көзіне шөп салғаны үшін Харчукова өзінің күйеуінен кек алмақшы болады. Кек алу мақсатында ол, Алматы қаласынан Калининград қаласына іссапарға бара жатқан күйеуінің шампан құйылған фужеріне у салып жіберді. Күйеуі ұшақ Екатеринбургтың төбесінде ұшып бара жатқанда қаза тапты.

Харчикованың жауапкершілігі туралы мәселені шешіңіз.

Қылмыстық құқық бұзушылық жасалған жер қалай анықталады?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

3. Қазақстандық туристер Павлов пен Ушаков Каспий теңізіндегі қазақстандық «Керемет» кемесінің бортында отырып, өзара дауласты. Сол уақытта Павлов Ушаковқа бірнеше соққы беріп, денсаулығына орташа зиян келтірген.

Павловты қай мемлекеттің заңы бойынша қылмыстық жауапкершілікке тарту керек? Қазақстан Республикасының әуе және теңіз кемелерінде жасалған қылмыстар үшін қылмыстық жауаптылықтың ерекшеліктері қандай? Егер кеме Баку портында болса, мәселенің шешімі өзгере ме?

Талқылауға нұсқаулар келтіріңіз.

4. Қуанышев - ашық теңізде орналасқан қазақстандық сауда кемесінің матросы, орын алған ұрыс кезінде матрос Ивановтың жүрек тұсынан пышақпен ұрады, нәтижесінде Иванов сол жерде қаза тапты.

Қандай заң бойынша Қуанышевті кісі өлтіргені үшін жауапкершілікке тарту керек?

Талқылаудың нұсқаларын келтіріңіз.

5. Қырғызстан азаматы, билік өкілдерімен жалған ақша жасағаны үшін қудалануда және Қазақстан аумағында жасырынып, ұсталған.

Қазақстан билік өкілдері Қырғызстан азаматын шет мемлекеттің билік өкілдеріне беруге міндетті ме?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

6. Прошин Беларусь Республикасында зорлық қылмысын жасағаны үшін сотталды. Жазасын өтегеннен кейін Қазақстанға оралып, ол қайтадан зорлау қылмысын жасады. Прошиннің іс-әрекетін сотқа дейінгі тергеп-тексеру органдары ҚР ҚК 120-бабы 2-бөлігінің «4» тармағы бойынша саралаған.

Жасалған қылмысқа берілген қылмыстық-құқықтық бағамен келісуге болады ма?

Талқылауға мысалдар келтіріңіз.

7. Ресей азаматы Стрелков виза алу үшін Мәскеудегі Қазақстан елшілігіне келді. Оған виза алудан бас тартылғаннан кейін, Стрелков Елшіліктің қызметкері Қазақстан азаматы Тоқтаровты ұрып тастады. Стрелковты елшілік қызметкерлері қоғамға қауіпті әрекет жасағаннан кейін ұстады. Елші Ресей билігіне Стрелковты Қазақстан Республикасының заңнамасы бойынша жауапкершілікке тарту үшін оны Қазақстан Республикасының Құқық қорғау органдарына беруге ниетті екенін айтты.

Стрелковтың жауапкершілігі туралы мәселені қалай шешуге болады?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

8. Қазақстан Республикасының азаматы Ростовцев Қарағанды-Мәскеу пойызында, құрамның Ресей аумағында жүріп келе жатқанында, масаң күйінде Польша азаматы Бжезинскийдің денсаулығына ауыр зиян келтірді. Дене жарақаты 2022 жылдың 31 желтоқсанында келтірілген, ал 2023 жылдың 2 қаңтарында Мәскеуде көрсеткен медициналық көмекке карамастан, Бжезинский алған жарақатынан қайтыс болды.

Осы қылмыстың орны мен уақытын анықтаңыз. Қылмыстық заңда қылмыс жасалған жер ұғымы қалай анықталады?

Бұл жағдайда қандай қылмыстық заң қолданылуы тиіс?

9. Өз көлігімен туристік сапар жасай отырып, шет мемлекеттің аумағындағы Кузьмин жаяу жүргіншіні қағып кетті, ол үшін ол жауапқа тартылды. Жазасын өтегеннен кейін Кузьмин Қазақстанға оралды.

Шетелде қылмыстық құқық бұзушылық жасаған Қазақстан азаматтарының жауапкершілігі туралы мәселе қалай шешіледі?

Кузьминнің жасаған қылмысы үшін жазасын шетелде өтегені ескеріле ме?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚТЫҢ КӨПТІЛІГІ ИНСТИТУТЫН ЖЕТІЛДІРУ ТЕНДЕНЦИЯСЫ.

1. Кәмелетке толмаған кезінде жасалған тонау қылмысы үшін соттылығы бар Горина Сомов және Ваничпен бірге «ГТ» маркалы тапаншамен қаруланып, инкассаторға қарақшылық шабуылын жасады.

Іс-әрекетті саралаңыз.

Горинаның әрекеттеріндегі қылмыстық құқық бұзушылықтардың көптілігін анықтаңыз.

2. Рамазанов, Андреев, Воронин А. жүргізушісіне шабуыл жасап, ұрып-соғып, орташа ауырлықтағы денсаулығына зиян келтіріп, содан кейін қолын байлап, далада қалдырды, ал өздері көлікті айдап кетті.

Кінәлілер қанша қылмыстық құқық бұзушылық жасады?

Күрделі қылмыстық құқық бұзушылық дегеніміз не?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

3. Ларин қараусыз қалған бақта мас күйінде азамат П. - ға шабуыл жасап, оны ұрып-соғып, өлтіремін деп қорқытып, зорлады, содан кейін жәбірленушіні жерде ұстап, қайтадан өлтіремін деп қорқытып, жәбірленушіні қайтадан зорлады.

Іс-әрекетті саралаңыз.

Ларинның іс-әрекетінде қылмыстың көптілігі бар ма? Егер Лариннің зорлау қылмысын қайтадан жасағаны белгілі болса, сіздің шешіміңіз өзгере ме?

4. Яковлев белгілі бір тұрғылықты жері жоқ адам бола отырып, 2022 жылдың 4-7 ақпаны аралығында саяжай учаскесінің қоршалған аумағында орналасқан торлардан Л. - ға тиесілі алты қазды жасырын ұрлаған, нәтижесінде Л.-ға 76000 теңге шығын келтірілген. Ал 2022 жылдың 24 маусымында Д. - ға тиесілі саяжай учаскесінде Овчаренкомен алдын ала сөз байласып, қоймаға кіріп, сол жерден құны 162000 теңге тұратын «Орал» мотоциклін ұрлап кетті.

Іс-әрекетті саралаңыз.

Яковлевтің әрекеттерінде қылмыстың көптілігі белгілері бар ма?

Сотпен бірінші жасалған іс-әрекет болмашы деп танылса, сіздің шешіміңіз өзгере ме?

5. Беспалов үй-жайға заңсыз кіріп ұрлық жасағаны үшін 3 жыл 6 айға бас бостандығынан айырылды. Алайда, Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 25 жылдығына байланысты жазасын өтеуден рақымшылық жасалғаны үшін босатылды. Бостандыққа шыққаннан 3 апта өткен соң Беспалов үй-жайға заңсыз кіру жолымен, тағы да ұрлық жасады.

Іс-әрекетті саралаңыз.

Беспаловтың әрекеттерінде қылмыстардың қайталануы бар ма?

6. Түнде «Мицубиси-Паджеро» көлігін масаң күйінде басқарған Иранов жол ережелерін бұзып, жәбірленуші Д.-ны қағып кетті, жауапкершіліктен қорқып, куәгерлердің жоқтығын пайдаланып, Иранов жол-көлік оқиғасы орны мен өміріне және денсаулығына қауіп төнген жәбірленушіні қалдырып кетіп қалады. Соққы нәтижесінде жәбірленуші көптеген жарақаттар алып, бір күннен кейін ауруханада қайтыс болған.

Іс-әрекетті саралаңыз.

Ирановтың әрекеттерінде қылмыстық құқық бұзушылықтардың жиынтығы бар ма?

7. Шишкин жазда Тараз-Луговой тас жолының жанындағы далада жабайы қарасораның жоғарғы бөлігінде орналған жапырақтарын жинап, оны жеке тұтынуы үшін сақтады. Үлкен ағасының сапары кезінде, Шишкин бірнеше килограмм қарасора жинап, кептіріп, алақанымен механикалық әсер ету арқылы ұсақтап, ағасына 11,7 г дайын марихуананы жеке пайдалануы үшін берді.

Шишкиннің әрекеттерінде қылмыстық құқық бұзушылықтардың көптілігі бар ма?

Оның әрекеттерін саралаңыз.

Егер Шишкиннің есірткіні заңсыз сатып алғаны және сақтағаны үшін бұрын сотталғаны белгілі болса, сіздің шешіміңіз өзгере ме?

8. Кравчук денсаулыққа қасақана ауыр зиян келтіргені үшін (ҚР ҚК 106-б, 1-б.) соттылығы бола тұра, адам өлтірді.

Бұл жағдайда қылмыстың қайталануының қандай түрі орын алып отыр?

ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚҚА ҚАТЫСУ ТУРАЛЫ ІЛМ. ТӨП БОЛЫП ЖАСАЛАТЫН ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚТАР ҮШІН ҚЫЛМЫСТЫҚ ЖАУАПТЫЛЫҚ.

1. Жүргізуші Мусин мен жүк тасымалдаушы Зубов келісім бойынша құрылыстан 200 парақ шифер мен 40 000 дана кірпіш ұрлап кеткен. Зубов өзінің танысы Сундуковтан ұрланған құрылыс материалдарын сарайына жасыруға көмектесуін өтінді. Сандуков келісті. Ұрланған заттар қоймаға тығылды. Кейіннен ұрланған заттар полициямен сол қойманың ішінен табылды.

Мусин мен Зубовтың әрекеттері ұрлыққа қатысудың қандай түрін құрайды?

Сандуковты ұрлыққа қатысушы деп тануға бола ма?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз

2. Торегулов бастаған террористік ұйым саяси талаптар қойып, 20 адамды кепілге алды. Кепілге алынған топты Мамедов басқарды. Қизатов қатардағы орындаушы болды. Олардың барлығы атыс қаруын алып жүрді. Кепілге алынған адамдарды босату үшін ғимаратқа шабуыл жасау туралы шешім қабылданды. Шабуыл кезінде полиция қызметкерлерінің қаруынан 2 кепілге алынған адам қаза тапты. Қалған кепілге алынғандар босатылды. Лаңкестердің қолында қару-жарақ болғанымен, қару-жарақты қолдануға мүмкіндік болмады. Торегулов, Қизатов және Мамедов тірі қалды.

Торегулов, Қизатов және Мамедовтың іс-әрекетін саралаңыз.

Талқылауға басқа да нұсқаулар келтіріңіз.

3. Ларин мен Нагиев жәбірленуші Ивлевтің саябақта жерде жатқанын көріп, бірдеңе ұрлау ниетімен қалталарын тінтуге шешім қабылдады. Алайда, олар Ивлевті аударма алмады және өтіп бара жатқан Пекшевтен оларға көмектесуін өтінді. Содан кейін Ларин мен Нагиев жәбірленушінің қалтасынан әмиянды алып кетті. Жәбірленуші орнынан тұрып жүгіріп бара жатқанда, Ларин қалғандарына көртесін шешіп алу үшін оны қуып жетуді ұсынды. Үшеуі де жәбірленушіні қуып жеткенде, Пекшев оған бет аймағына бірнеше рет соққы берді, содан кейін үшеуі Ивлевтен көртесі мен етіктерін шешіп, бәрін өздерімен бірге алып кетті.

Бұл жағдайда алдын-ала сөз байласу бар ма?

Ларин мен Нагиевтың іс-әрекетінде өмірге немесе денсаулыққа қауіпті емес зорлық-зомбылық көрсету болды ма?

4. Исин Демидовтан шағын калибрлі мылтық сатып алып, оны кесіп тастап, үш адамнан тұратын (Зинченков, Кеңесов және Уваров) топ ұйымдастырды. Бірнеше ай бойы топ көрші облыстардың аудандарында дүкендер мен жеке азаматтарға шабуылдап, тонау қылмысын жасады. Шабуыл мен тонау үшін, кесілген қарудан (обрезден) басқа, Пазылбековке тиесілі автокөлік қолданылды. Топ мүшелері ұрланған заттарды тығуға көмектескен Ысқақов пен Ғалиевтен пана тапты. Демидов мылтық сатқан кезде қылмыстық топ ұйымдастырылып жатқаны туралы білді.

Қатысушылардың қатысу түрлерін анықтаңыз.

Талқылаудың басқа да нұсқаларын жасаңыз.

5. Тергеу органдары Добролежинді қарақшылық шабуыл жасағаны үшін іздеді. Бір күні ол досының анасы Пономареваға жұмысқа келді. Пономарева Добролежиннің қылмыс жасағанын және оның құқық қорғау органдарынан жасырынғанын біліп, оны түскі аспен тамақтандырды, содан кейін Добролежин кетіп қалды.

Пономареваның әрекеттерінде қылмысқа қатысудың белгілері бар ма?

Іс-әрекетті саралаңыз.

Талқылаудың басқа да нұсқаларын жасаңыз.

6. Протасов пен Петров ұрлық туралы алдын-ала сөз байласып, жеке фирманың қоймасына заңсыз кірді. Протасов жабдықтарды жинады, ал Петров кіреберісте жағдайды бақылап отырды. Күтпеген жерден қолында таяқпен күзетші Медведев пайда болды. Петров Медведевтен таяқты жұлып алып, Медведевті басы мен мойнынан өлгенше ұрды. Болған оқиға туралы Петров Протасовқа хабарлады, Протасов Медведевтің мәйітін жертөлеге сүйреп апарды, содан кейін кінәлілер ұрланған мүлікпен қашып кетті.

Қатысушылардың қатысу түрлерін анықтаңыз.

Протасов пен Петровтың іс-әрекетін саралаңыз.

Талқылаудың басқа да нұсқаларын жасаңыз.

7. Семенов ұрылар Коротков пен Каробовпен қылмыстық байланысқа түсіп, олардан ұрланған заттарды жүйелі түрде сатып алып, содан кейін оларды базарда қайта сатты.

Бұл жағдайда қылмысқа қатысу бар ма?

Не жасағаны үшін Семенов жауапқа тартылуы тиіс?

Талқылаудың басқа да нұсқаларын жасаңыз.

8. Бірнеше рет сотталған Ушаков Шаповалов пен Мироновты қылмыстық әрекетке тартты. Алдын ала жасалған жоспар бойынша Шаповалов пен Миронов кешке атыс тиріне кіріп, тир меңгерушісі Абасовқа шабуыл жасап, пышақ және ломикпен ұрып өлтіріп, үш спорттық мылтық, сондай-ақ оларға 150 патрон алды. Түнгі уақытта атыс қаруымен, Ушаков, Шаповалов және Миронов түнгі ауысымнан үйге оралған Блиновқа қарақшылық шабуылын жасап, одан 30000 теңге алып кетті. Сол қарудың көмегімен Ушаков, Шаповалов және Миронов тауарлар мен ақшаны ұрлау мақсатында сауда орталығының күзетшілеріне шабуыл жасап, өлтіріп, дүкенге кірді. Осы уақытта келіп жеткен полиция қызметкерлерімен ұсталған.

Қатысушылардың қатысу түрлерін анықтаңыз.

Қатысудың субъективті және объективті белгілерін атаңыз.

Талқылаудың басқа да нұсқаларын жасаңыз.

9. Раков пен Камышов дүкеннен ұрлық жасауға келісті. Осы мақсатта олар дүкеннің жанына келді. Камышов терезедегі торды бүгіп, Раков терезені сындырып, ішке кіріп, ұрланған мүлікті Камышовқа бере бастады. Содан кейін Раков пен Камышов ұрланған ақшаны бірлесіп сатты, ақша араларында бөлінді.

Жасалған іс-әрекетті қалай саралаймыз?

Камышовтың іс-әрекеттерін үй-жайға заңсыз кіру деп саралай аламыз ба?

ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚТАҒЫ ІС-ӘРЕКЕТ ҚЫЛМЫСТЫЛЫҒЫН БОЛДЫРМАЙТЫН ЖАҒДАЙЛАР ИНСТИТУТЫНЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ПРАКТИКАЛЫҚ МӘСЕЛЕЛЕРІ

1. Техник-лейтенант Амрин өзінің қарамағындағы Стриженовке көлік жүргізуге құқығы жоқ екенін біле тұра, көлікті гараждан алып, өзінің артынан жүруге бұйрық берді. Стриженов алдыңғы машинаны айналып өтіп бара жатып, өзі басқарған автокөліктің оң жағын сол автокөлікке соғып, артында отырған жолаушылардың біріне дене зақымы келтіреді.

Іс-әрекеттің қауіптілігін жоққа шығаратын жағдайлар туралы ілімге сәйкес, Амрин мен Стриженовтың іс-әрекеттеріне қылмыстық-құқықтық баға беріңіз.

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

2. Пойыз вагонында қатты масаң күйінде болған Уваров қалтасынан жиналмалы пышақ алып, сермеп жолаушыларды ұра бастады. Тиісті тойтарыс бермегендіктен, ол 56 жастағы Алексеевтің иығынан пышақпен ұрды, бірнеше жолаушының куртқаларын кесіп тастады. Уваровты вагонға мінген полиция лейтенанты Сарамқұлов тапаншадан атып «тоқтатты». Алайда, бұзақының иығына зақым келген оқтан кейін де соңғысы тынышталмады және азаматтарға пышақпен қорқытуды жалғастырды. Тек екінші атыс Уваровты тоқтатты. Уваров және Алексеев жарақаттарымен ауруханаға жеткізіліп, құтқарылды.

Уваров пен Сарамқұловтың іс-әрекетіне құқықтық баға беріңіз.

Сарамқұловтың іс-әрекеті заңды ма?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

3. Медицина ғалымдары Макаров пен Крыловтың мүгедектікке әкелетін, емделуі қиын, кең таралған ауруға қарсы вакцина ойлап тапты. Вакцинаны іс жүзінде тексеру үшін олар оны балаларына беріп көрді, нәтижесінде балалары ауыр сырқатқа ұшырады.

Бұл жағдайда экспериментаторлардың әрекеттері заңды ма?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

4. Жолаушылар ұшағының ұшуы кезінде ұшақтың құйрық бөлігінде орналасқан қаптамада сыну белгілері пайда болды, бұл кемедегі температураның күрт төмендеуіне әкелді. Кеме командирі Шаповалов апаттың сөзсіз екенін көріп, ұшқыштардың біріне аяздан қорғау шараларын қолдана отырып, артқы бөліктің қаптамасындағы сынған бөліктерді ұстауды тапсырды.

Тапсырма орындалды, апаттың алдын алды, бірақ ұшқыш қолын үсітіп алды, бұл оны үшінші топтағы мүгедек деп тануға негіз болды.

Шаповаловтың іс-әрекетіне іс-әрекеттің қауіптілігін жоққа шығаратын жағдайлар туралы ілім тұрғысынан талдау жасаңыз.

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

5. Зарин тыйым салынған уақытта тиісті рұқсатынсыз жабайы үйректерді аулады. 6 өлтірілген үйрекпен аң аулаудан оралғаннан кейін оны орманшы Миронов тоқтатты. Орманшы заңсыз аң аулау фактісін, құқық бұзушының жеке басын анықтап, соңғысынан заңсыз ауланған үйректерді тәркілеп, Зариннен онымен бірге полиция бөліміне баруды талап етті. Алайда Зарин оның талабын орындаудан үзілді-кесілді бас тартты. Содан кейін Миронов Заринді күшпен полицияға апаруға шешім қабылдады және қолын арқасынан тартуға тырысып, Заринның қолының сынуына әкелді.

Орманшының іс-әрекетіне баға беріңіз. Мироновтың Заринды ұстап алу барысында жасаған әрекеттерін заңды деп табуға болады ма?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

6. Екі монтер жоғары вольтты электр желісінің жанында жұмыс жасады. Біреуі биік баспалдақта тұрды, ал екіншісі төменнен материалдар мен құралдарды ұсынды. Жұмыс барысында баспалдақта тұрған монтер Электр желісінің сымдарына абайсызда ілініп, оның өміріне қауіп төнді. Жолдасын құтқару кезінде тағы төменде тұрған монтер жәбірленушінің аяғының астынан баспалдақ қағып, соңғысы бетон еденге құлап, ауыр жарақат алды.

Екінші монтер аса қажет жағдайда әрекет еткенін мойындауға бола ма?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

7. Жедел уәкіл Сидоров іздеуде жүрген аса қауіпті қылмыскер Ботпаевты қуып келе жатып, жасырынған Ботпаевты басып озу және ұстау мақсатында жол жиегінде тұрған аз. Потанинға тиесілі жеңіл машинаны пайдалануға мәжбүр болды. Қудалау нәтижесінде Ботпаев ұсталып, құқық қорғау органдарына жеткізілді, ал Потаниннің автокөлігі бүлініп, қалпына келтірілмейтіндей жағдайда болды.

Сидоровтың әрекеттері аса қажеттілік, негізді тәуекел немесе қылмыскерді ұстау болып табылады ма?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

8. Құқық қорғау органдарының қызметкері Орлов қылмыстық ұйымның барлық мүшелерін әшкерелеу мақсатында жалған ақша сатумен айналысатын қылмыстық топқа енгізілді. Қылмыстық әрекетке еліктей отырып, Орлов жиырма мың жалған АҚШ долларын сатып алғысы келетін тұлғаны тапты. Екі тараппен жалған АҚШ долларын сату және сатып алу болатын кездесу орны мен уақыты туралы келісіп, Орлов бұл туралы

Құқық қорғау органдарының қызметкерлеріне хабарлады. Жүргізілген операция нәтижесінде қылмыстық ұйымның барлық мүшелері анықталды және қылмыстық жауапкершілікке тартылды

Орловтың әрекеттеріне қылмыстық-құқықтық база беріңіз.

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

ЖАЗАЛАУ ТУРАЛЫ ІЛІМНІҢ ДАМУ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ. ЖАЗА ТАҒАЙЫНДАУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ, ТҮРЛЕРІ ЖӘНЕ МӘСЕЛЕЛЕРІ

1. Сот 16 жасар Томаринды денсаулыққа қасақана ауыр зиян келтіргені үшін кінәлі деп тауып, оны қауіпсіздігі барынша төмен қылмыстық-атқару жүйесі мекемесінде жазасын өтеу үшін алты жылға бас бостандығынан айырды.

Соттың әрекеттері заңды ма?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

2. Бакенов қылмыстық-атқару жүйесі мекемесінде үш жылға бас бостандығынан айырылып, жазасын өтеп жатыр. Бұрын Бакенов қылмыстық жауапкершілікке тартылмаған.

Сот Бакеновке қауіпсіздігі барынша жоғары қылмыстық-атқару жүйесі мекемесінде жазасын тағайындауға құқылы ма?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

3. 14 жастағы Кожухов өрт қою арқылы орманға зиян келтіргені үшін алғаш рет төрт жылға бас бостандығынан айырылды.

Сот Кожуховқа оны қауіпсіздігі барынша төмен қылмыстық-атқару жүйесі мекемесінде өтеумен көзделген жаза тағайындауға құқылы ма?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

4. Сот үкімімен Елисееваға ҚР ҚК 322-бабы 1- бөлігімен жасаған әрекеті үшін жүз айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде айыппұл салынды.

Сот үкімі заңға сәйкес келе ме.

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

5. Коротков қойма меңгерушісі бола тұра, өзінің қызмет бабын пайдалана отырып, ұрлық жасады. Жасаған ҚР ҚК-нің 189 б. 2 б. 3 т-мен көзделген қылмысы үшін ол қауіпсіздігі барынша төмен қылмыстық атқару мекемесінде өтеу үшін 3 жылға бас бостандығынан айырылды. Бұрын Коротков адамды өлтірумен қорқытқаны үшін сотты болған, ол соттылығы өтелген.

Коротковтың жазасы дұрыс анықталған ба?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

6. Хайрулин ҚР ҚК 255-бабы 3-бөлімімен көзделген қылмысы үшін 15 жылға бас бостандығынан айыруға сотталды..

Хайрулин түзеу мекемесінің қандай түрінде жазасын өтеуі керек?

Сот Хайрулинге төтенше қауіпсіз қылмыстық-атқару жүйесі мекемесінде жазасын өтеуді тағайындауға құқылы ма?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

7. Бұрын қауіпті рецидив үшін сотталған Құлмұқанов жәбірленушінің ауыр қорлауынан туындаған аффект жағдайында жәбірленушінің денсаулығына орташа ауырлықтағы зиян келтірді.

Құлмұқановтың жазасын өтеу үшін түзеу мекемесінің түрін анықтаңыз.

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

8. Темірболатов атыс қаруын ұрлағаны үшін төрт жылға, кісі өлтіру қаупі үшін екі жылға бас бостандығынан айырылды.

Қылмыстар жиынтығы бойынша Темірболатовқа қандай жаза тағайындалуы мүмкін?

Бас бостандығынан айырудың мүмкін болатын ең жоғарғы және ең төменгі мерзімдерін, түзеу колониясының түрін көрсетіңіз.

9. Сот үкімімен Амосов ҚР ҚК 120-бабының 1-бөлігі бойынша бес жылға бас бостандығынан айырылды. ҚР ҚК 120-бабының 1-бөлігінде көзделген ең жоғары жазаны тағайындай отырып сот жауапкершілікті ауырлататын мән-жайларға, Амосовтың кінәсін мойындамағанына, ауыр қылмыс жасағаны үшін өкінбегеніне, сондай-ақ бұндай қылмыстың көп таралуына сілтеме жасады.

Сонымен бірге, Амосов бұрын сотталмағандығы, оның асырауында үш кәмелетке толмаған баласы бар болғандығы, жұмыс орны бойынша оң сипатталадығы сияқты іс бойынша болған жеңілдететін мән-жайларды сот ескермеді.

Сот үкімді дұрыс шығарды ма?

Сот заңда көрсетілмеген осындай жеңілдететін және ауырлататын мән-жайларға сілтеме жасауға құқылы ма?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

10. Сыздықов ҚР ҚК 293-бабы 2-бөлігінің «2» т.бойынша 4 жылға бас бостандығынан айырылды. Үш жыл бас бостандығынан айыру жазасын өтегеннен кейін ол сотталуына дейін Нехотяевтен тонау қылмысын жасағандығы туралы № 25 ТК әкімшілігіне кінәсын мойындап келді.

Сыздықовқа жазаның түпкілікті шарасы қандай қағида бойынша анықталуы керек?

Сот жазаны тағайындау кезінде қандай жағдайларға сілтеме жасай алады?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

11. Сот үкімімен Елкин ҚР ҚК 188-бабының 1-бөлігі бойынша үш жылға бас бостандығынан шектелді. ҚР ҚК 63-бабына сәйкес бас бостандығынан айырудың барлық белгіленген мерзіміне пробацялық бақылау тағайындалды.

Сот Елкинге шартты түрде соттауды дұрыс қолданды ма?

Талқылау нұсқаларын жасаңыз?

12. Рыбкин ҚР ҚК 106-бабының 1-бөлігі бойынша 6 жылға бас бостандығынан айырылды. 4 жыл 22 күн өтегеннен кейін ол жазасын одан әрі өтеуден шартты түрде мерзімінен бұрын босатылды. Босатылғаннан кейін бір айдан кейін Рыбкин аз. Мунды бұзақылық ниетпен өлтірді (ҚР ҚК 99-бабы 2-бөлігінің «9» тармағы). Облыстық соттың үкімімен Рыбкиннің әрекеті қауіпті қайталану белгілері бар қылмыс деп танылды.

Сот шешімін талдаңыз.

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

13. Бұрын абайсызда қазаға ұшыратқаны үшін сотталған Рейкин кәмелетке толмаған аз-ша С.-ты зорлады, осы қылмысты жасаған кезде ол жәбірленушінің денсаулығына ауыр зиян келтіріп, оны өлтіремін деп қорқытты. Қылмысты тергеу барысында Рейкин бұрын басқа қалада тұрып, тонау жасағаны анықталды. Рейкин қылмыстық жауапкершілікке тартылып, ҚР ҚК 120-бабының 4-тармағы бойынша 17 жылға бас бостандығынан айырылды және ҚР ҚК 191-бабының 1-бөлігі бойынша 4 жылға бас бостандығынан айырылды.

Рейкиннің түпкілікті жазасын анықтаңыз.

Талқылау нұсқаларын жасаңыз?

14. Волков масаң күйінде таксиге отырмақшы болғанында, өзіне бұрын таныс емес Рахимов автокөліктің алдыңғы орындықта отырғанын көрді. Рахимовтан басқа таксиде оның үш досы отырды, оларға кездейсоқ жолаушы қажет емес еді. Такси жүргізушісі шамадан тыс жүктелген көлікпен жүруден бас тартқан кезде, Волков Рахимовтың кеуде тұсына пышақ салып, Рахимовты өлтірді.

Волковтың кісі өлтірді деген айыппен істің материалдарын қараған сот оның еш жерде жұмыс істемегенін, паразиттік өмір салтын ұстанғанын анықтады. Бұрын Волков екі рет бұзақылық пен қарақшылық үшін сотталған. Сот Рахимовты бұзақылық ниетпен адам өлтіргені үшін ҚР ҚК

99-бабы 2-бөлігінің «9» тармағы бойынша өмір бойына бас бостандығынан айырды.

Прокурордың наразылығы бойынша екінші сатыдағы сот жазаны 15 жылға бас бостандығынан айыру жазасына ауыстырды.

Осы жағдайға құқықтық баға беріңіз.

Сіз қабылданған шешіммен келісесіз бе?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

ҚЫЛМЫСТЫҚ ЖАУАПКЕРШІЛІКТЕН БОСАТУ ИНСТИТУТЫНЫҢ ТҮСІНІГІ ЖӘНЕ ҚҰҚЫҚТЫҚ ТАБИҒАТЫ.

1. 25.03.2021 ж. Гаспарян масаң күйінде болған Уваровты тонады. Осылайша Гаспарян денсаулыққа зиян келтірместен қарсылық көрсетуге тырысқан Уваровқа бірнеше рет соққы берді. Қылмыскердің жеке басы уақтылы анықталмағандықтан, тергеу мерзімі үзілді. 2023 жылы осы қылмысы үшін Гаспарян ҚР ҚК 191-бабының 2-бөлігі бойынша қылмыстық жауапкершілікке тартылды. Тергеу аяқталған кезде іс бойынша Гаспарянның алғаш рет қылмыс жасағаны, бұл әрекетке қатты өкінетіндігі, 2019 жылдан бастап Қарағанды шахталарының бірінде комбайнер болып жұмыс істейтіндігі, жұмыста және тұрмыста оң сипатталатындығы, еңбек жетістіктері үшін наградалары бар екендігі анықталды.

ҚР ҚК 65-бабын Гаспарянға қолдануға бола ма?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

2. Секишев құрылыс басқармаларының бірінің шебері болып жұмыс істей жүріп, жүргізуші Рыбкинмен сөз байласып, салынып жатқан объекіден 184000 теңге сомаға кірпішпен қапталған 8 паллет ұрлап әкеткен, оны қылмыскерлер автокөлікпен шығарып, жеке тұлғаларға сатқан, ал сатудан түскен ақшаны өзара бөлген.

Ұрлықтан кейін үш жыл бойы Секишев адал еңбек етті, жоғары өндірістік көрсеткіштерге қол жеткізді, техникалық университеттің қашықтықтан оқыту бөліміне оқуға түсті, қоғамдық өмірге белсенді қатысты. Секишев өзінің қоғамға қарсы іс-әрекетінде өкініп, полиция органдарына келіп, Рыбкинмен бірлесіп жасаған ұрлау фактісі туралы айтты.

Секишевті қылмыстық жауапкершіліктен босату мүмкін бе?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

3. Буряк мүлікті ұрлау мақсатында азаматтарға тиесілі заттарды ұрлау мақсатында шабуыл жасайтын банданың мүшесі болды. Банда Буряктың қатысуымен Масловты өлтірді, содан кейін топ бөлініп, оның

мүшелері қашып кетті. Қылмыс жасалғаннан кейін 15 жыл өткен соң, басқа фамилиямен өмір сүрген Буряк әшкереленіп, қылмыстық жауапкершілікке тартылып, 15 жылға бас бостандығынан айырылды.

Сот үкіміне баға беріңіз.

Бұл жағдайда ҚР ҚК 69-бабын қолдануға негіз бар ма?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

4. Рамкин 16 жасында ҚР ҚК 293-бабы 2-бөлігінің «2» тармағында көзделген бұзақылық жасады, ол үшін үш жылға бас бостандығынан айырылды. Бір жыл өтегеннен кейін ол өзін оң жағынан көрсеткендіктен жазадан шартты түрде мерзімінен бұрын босатылды.

Шартты түрде мерзімінен бұрын босатылғаннан кейін үш ай өткен соң Рамкин ұрлық жасады және ҚР ҚК 188-бабының 1-бөлігі бойынша бір жылға бас бостандығынан айыруға, ал ҚР ҚК 60 - бабын қолдана отырып-үш жылға бас бостандығынан айыруға сотталды.

Сот Рамкинге жазасын өтеуден шартты түрде мерзімінен бұрын босатуды дұрыс қолданды ма?

Рамкинге жазасын өтеуден шартты түрде мерзімінен бұрын босату қайта қолданылуы мүмкін бе?

18 жасқа дейінгі қылмыс жасаған адамдарды жазасын өтеуден шартты түрде мерзімінен бұрын босату негіздерін көрсетіңіз.

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

5. Бұрын бірнеше рет сотталған Шаймерденов 15.11.2021 жылғы сот үкімімен ҚР ҚК 293-бабының 3-бөлігі бойынша төрт жылға бас бостандығынан айырылды. Қарағанды қаласы Қазыбек би атындағы аудан сотының 24.02.2023 ж. ұйғарымымен ол жазасын өтеуден шартты түрде мерзімінен бұрын босатылды. Одан бұрын Шаймерденовке қатысты жазасын өтеуден шартты түрде мерзімінен бұрын босату қолданылған.

Сот Шаймерденовке қауіпсіздігі барынша жоғары қылмыстық-атқару мекемесінен жазасын өтеуден шартты түрде мерзімінен бұрын босату туралы ұйғарымды негізді қабылдады ма?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

6. Крошкин 2010 жылы сот үкімімен адам өлтіргені үшін он бір жылға бас бостандығынан айырылды. 2022 жылы жазадан босатылды. 2023 жылдың шілдесінде Крошкин өзінің жұмыс орнында жеке ісін қайта рәсімдеуді және соттылықты өтеу туралы тиісті құжаттарда енгізуді талап етті.

Крошкиннің талаптары заңды ма?

Соттылықты алу мен өтеудің айырмашылығы неде?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

7. Матханов дәрігер-терапевттің қабылдауында болған соң, кабинетте соңғысының жоқтығын пайдаланып, құны 14800 теңге болатын тонометрді ұрлап кеткен. Прокуратура осы факт бойынша қылмыстық істі тоқтату туралы қаулы шығарды, себебі Матхановтың іс-әрекеттері болмашылығына байланысты қоғамдық қауіп төндірмейді және тек ресми түрде ұрлық белгілерін қамтиды.

Іс-әрекеттің болмашылығы қылмыстық жауапкершіліктен босатуға негіз бола ма?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

8. Табашев қатты мас күйінде 2017 жылдың 2 қаңтарында Сабаховты бұзақылық ниетпен өлтірді. Ол жасаған әрекеті үшін жауапкершіліктен қорқып, ауылынан қашып, Ақтөбе қаласында туыстарында тұрды.

2023 жылдың 12 қаңтарында автобуста ол офицер Кенжебаевтың жеке куәлігін ұрлап, оны өз атына қолдан жасаған. 16 қаңтарда Табашев ұсталды.

Қылмыстық құқық бұзушылықты жасау мерзімін қолдану туралы мәселе Табашевке қатысты қалай шешілуі керек?

Егер ол бірінші қылмыстық құқық бұзушылық жасалғаннан кейін он жыл өткен соң ұсталады деп болжанса, кінәліні жауапқа тартуға бола ма?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

ЖАЗАДАН БОСАТУ ИНСТИТУТЫНЫҢ ТҮСІНІГІ ЖӘНЕ ҚҰҚЫҚТЫҚ ТАБИҒАТЫ

1. Қорқытып алу қылмысына қатысқаны үшін екі ай бас бостандығынан айырылған азаматша Харамова жүкті болуына байланысты оны одан әрі жазасын өтеуден босатуды сұрады.

Егер жүктілік фактісі шындыққа сәйкес келсе, сот қандай шешім қабылдауы мүмкін?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

2. 2019 жылдың 5 қаңтарында азамат Магамбетов ұрлық жасағаны үшін бір жылға бас бостандығынан айыруға сотталды. Сот хатшысының кінәсінен үкім орындалмады және оны орындау туралы мәселе 2023 жылдың 5 қаңтарында ғана көтерілді.

Үкім орындалуға жатады ма?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

3. Шымкент қаласының соты Азамат Мальковқа есірткіні заңсыз сақтағаны үшін 3 жылға бас бостандығынан айыру жазасын тағайындады.

Бір жыл бас бостандығынан айырылғаннан кейін, Мальков ауыр айықпас аурумен ауырды.

Оны жазасын өтеуден босату мүмкін бе?

Ауру үшін жазадан босатудың негіздерін атаңыз.

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

4. Медициналық комиссияның қорытындысы бойынша қасақана адам өлтіргені үшін ұзақ мерзімге бас бостандығынан айыру жазасын өтеп жатқан Назаров менингитпен ауырып, мидың органикалық зақымдануы негізінде дамиды дебилділік белгілерін көрсете бастады. Медициналық комиссияның қорытындысы негізінде Назаровтың отбасы ауруына байланысты жазадан босату туралы өтінішпен сотқа жүгінді.

Осы мән-жайлар бойынша Назаровты жазадан босату мүмкін бе?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

5. Үш жылға бас бостандығынан айыруға сотталған азамат Бочкинге оның түзелуіне байланысты жазаның өтелмеген бөлігі (1 жылға бас бостандығынан айыру) неғұрлым жеңіл жазамен - бір жылға бас бостандығын шектеу жазасымен ауыстырылды.

Бұл жағдайда соттылықтың өтеу мерзімі қанша?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

6. 100 АЕК түзеу жұмыстарына сотталған Қытай азаматы алты ай мерзімін өтегеннен кейін сотқа шартты түрде мерзімінен бұрын босату туралы өтінішпен жүгінді.

Сот қандай шешім қабылдауы керек?

Талқылаудың нұсқаларын жасаңыз.

2020 жылғы 14 қараша Қылмыстық құқық және криминология кафедрасында талқыланды және бекітілді. № 7 хаттама.

«Қазақстан Республикасының қылмыстық құқық теориясы» пәні бойынша есептер жинағы

Терілуге жіберілді. Басылымға шығаруға қол қойылды.
Формат 60×84¹/₁₆. Офсетті басылым. Офсетті қағаз.
Бас.шар.Бас.-оқ.
Тираж 50 дан. № тапс. Бағасы келісілген.

ҚР ІІМ Б.Бейсенов атындағы Қарағанды академиясы
типографиясында басылып шығарылған.